

BeleidsVisie

Jos Kleiboer

Directeur Beleid
Koninklijke Metaalunie

Veel zaken in Nederland moeten anders. Als ik de discussies hoor in aanloop naar de provinciale verkiezingen, dan buitelen de 'oneliners' over elkaar heen. We moeten juist wel dit doen en juist niet dat. Het klinkt allemaal simpel, alsof alles in Nederland maakbaar is. De vraag is of het allemaal zo simpel is? We zitten midden in een aantal grote veranderingen en er komen er nog meer aan. Dat vraagt nogal wat van de samenleving, maar zeker ook van bedrijven. Daarom is het belangrijk dat er ruimte blijft voor ondernemers om te ondernemen. Want dat verleidt ondernemers tot meer investeringen en dat is nodig om de grote veranderingen te realiseren.

En ruimte is in Nederland een schaars goed. Huizen bouwen vraagt ruimte, de energietransitie vraagt om ruimte, water vraagt om ruimte en ook de landbouw vraagt om ruimte. Samen moeten we de schaarse ruimte met elkaar verdelen. Als

Ruimte

maakbedrijven vragen we ook aandacht voor industrie- en bedrijventerreinen. We moeten daar slim over nadenken, want te dicht op elkaar bouwen levert geluidsoverlast en andere problemen op en daar is niemand bij gebaat.

Een hele andere dimensie van ruimte, is ruimte voor internationaal ondernemen. Door de geopolitieke spanningen neemt de neiging om minder internationaal zaken te gaan doen toe. De vraag is of dat zomaar verstandig is? Natuurlijk spelen vele argumenten een rol bij internationaal zakendoen, maar alles alleen maar binnen de eigen landsgrenzen regelen lijkt ook onverstandig. Nederland is een land wat bekendstaat om zijn goede handelsverdragenetwerk. Daar moeten we niet lichtzinnig afscheid van nemen, maar juist verstandig onderhoud aan plegen, ook in moeilijke geopolitieke tijden.

Namens alle 15.000 mkb-maakbedrijven uit onze achterban pleiten wij daarom voor ruimte in de meest brede zin van het woord. Ruimte voor onderne-

merschap, voor bedrijfsactiviteiten, maar ook voor ruimte in de discussie over de grote veranderingen die op ons af komen. Zonder ruimte ontstaat tunnelvisie en polarisatie en dat is slecht voor de besluitvorming.

In deze editie

Pleidooi voor stimuleren handelsverdragen

Geef bedrijventerreinen de ruimte!

Aan de slag met nieuw arbeidsmarktsysteem techniek

Pas op voor buitensporige lastenverhogingen

Digitalisering maakindustrie blijvend ontwikkelen

Met alleen geld komen we er niet!

Zorg voor goed ondernemersklimaat!

Vergroot concurrerend vermogen

Pleidooi voor stimuleren handelsverdragen

Paul Verlinden

Beleidssecretaris Internationaal Ondernemen
verlinden@metaalunie.nl

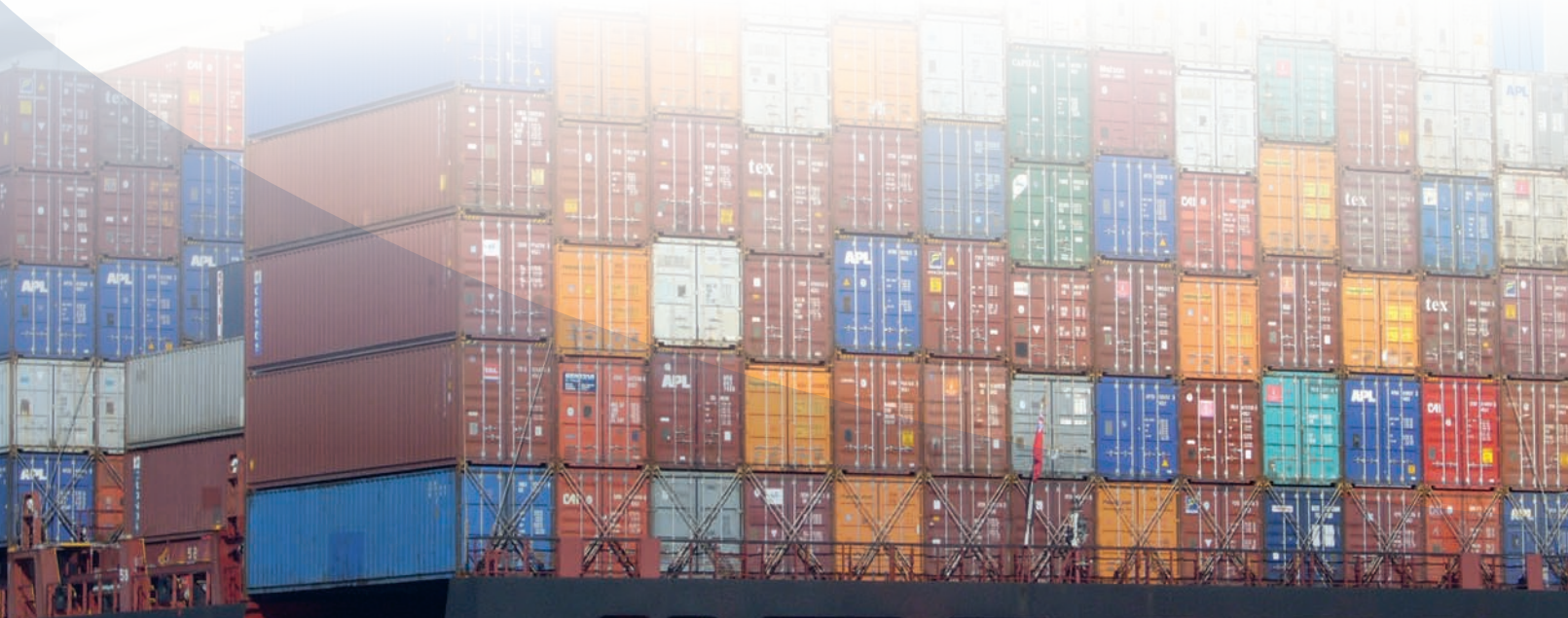
Koninklijke Metaalunie is voorstander van het behoud en het tot stand komen van nieuwe handelsverdragen die de EU afsluit met derde landen. Bedrijven kunnen zo makkelijker, goedkoper en efficiënter handeldrijven. Ook voor mkb-maakbedrijven zijn handelsverdragen belangrijk. Voor deze bedrijven is het extra belangrijk dat de spelregels rond handelsverdragen, bijvoorbeeld verlaagde importtarieven, helder zijn en dat ze makkelijk zijn te implementeren.

Vanzelfsprekend is dat echter allerminst. Gevoed door de geopolitieke spanningen in de wereld zien we een toename van het aantal handelsbarrières dat wordt opgeworpen. Het aantal handelsbeperkende maatregelen of nieuwe invoertarieven is in tien jaar tijd verachtvoudigd. Van vrije handel lijkt dus steeds minder sprake en daarmee komt onze export en dus onze welvaart verder in gevaar. Nederland is een open economie en heeft veel baat bij een systeem van vrije handel. We hebben een groot deel van onze welvaart eraan te danken. We verdienen er zelfs

afgelopen jaar een record van € 279 miljard aan. Het is goed voor een derde van ons inkomen en een derde van onze banen.

Ook maatschappelijk komen steeds vaker geluiden tegen de verdere globalisering. Daardoor is de politiek ook voorzichter geworden bij bijvoorbeeld het aangaan van nieuwe handelsverdragen (zie bijvoorbeeld de tegenwerking bij het tot stand komen van het Europese handelsverdrag met Canada, de CETA). Metaalunie vindt dat er in de maatschappij meer oog moet zijn voor de positieve effecten van handelsverdragen en vraagt de overheid hierover duidelijk te communiceren. Zo bestaat er bijvoorbeeld de indruk dat het bijdraagt aan de verslechtering van het milieu, terwijl handelsverdragen juist de mogelijkheid geven om bindende afspraken te maken over duurzaamheid en mensenrechten.

Is onze eigen hang naar strategische autonomie dan niet tegenstrijdig met een pleidooi voor meer handelsverdragen? Het antwoord daarvoor moet niet gevonden worden in het opwerpen van geforceerde handelsbarrières maar uit het vergroten van ons, middels innovatie, concurrerend vermogen.

Betrek ondernemers bij beleidsvorming

Geef bedrijventerreinen de ruimte!

Derk Jan Meijer

Beleidssecretaris

Bouwen en Ruimtelijke Ontwikkeling

meijer@metaalunie.nl

De komende tien jaar wil de minister voor VRO 900.000 extra woningen laten bouwen. Deze worden grotendeels gepland binnen de bebouwinggrenzen van steden en dorpen. De minister maar ook de gemeenten, hebben bij de locatiekeuzes voor al die nieuwe woningen veel te weinig oog voor de lokale, regionale en daarmee ook landelijke economie.

De geplande woningen worden veel te dicht bij of op bedrijventerreinen gepland. Waardoor de bedrijven op deze bedrijven(terreinen) op allerlei manieren worden klemgezet en noodzakelijke ruimte wordt ontnomen. Het gaat dan om bedrijventerreinen voor bedrijven in de milieucategorie 3.1 en hoger (de maakbedrijven). Veelal gelegen aan de randen van een stad of dorp. Onvoldoende wordt in de besluitvorming over de locatie van alle nieuwe woningbouw, het grote belang van deze bedrijventerreinen meegenomen. Van het BNP wordt 30% verdiend op deze bedrijventerreinen. Ook de meeste innovaties vinden daar plaats en de bedrijven zorgen voor het grootste deel van de arbeidsmarkt van technisch geschoolden.

In veel regio's in Nederland is er al een groeiend tekort aan bedrijventerreinen voor milieucategorie 3.1 en hoger en/of watergebonden. Bedrijven op deze bedrijventerreinen hebben toekomstruimte nodig om te groeien. Om daarmee hun belangrijke economische en maatschappelijke rol te kunnen vervullen. Wat daar absoluut niet bij past is dat bestaande bedrijventerreinen bedreigd worden door oprukkende woningbouw. Door woningbouw te dicht bij of zelfs op bedrijventerreinen te plannen, gaat dit ernstig ten koste van de milieu-, uitbreidings-, wijzigings-, verplaatsings- en nieuwbouwruijme van de bedrijven. Bedrijven zullen en/of kunnen daardoor niet noodzakelijke grote investeringen doen om te anticiperen op

continue marktwijzigingen. Dit brengt deze bedrijven, bedrijventerreinen, lokale economie en arbeidsmarkt ongewenst in gevaar.

Daarom ons nadrukkelijk verzoek aan minister voor VRO, van BZK en EZK, Tweede Kamer en gemeentebesturen om bedrijventerreinen te koesteren, voldoende afstand in acht te houden tussen nieuwe woningbouw en bedrijventerreinen milieucategorie 3.1 en hoger en daar waar nodig hiervoor de inbreidingsfilosofie los te laten. Betrek ondernemers op de bedrijventerreinen bij de beleidsvorming en zie als VRO, BZK en EZK toe dat gemeenten dat ook doen. En tot slot: maak landelijke woningbouwsubsidies hier ook afhankelijk van.

Gouden Poort vergroot beschikbaarheid technici

Aan de slag met nieuw arbeidsmarktsysteem techniek

Anne Marie Heij
Beleidssecretaris Onderwijs
heij@metaalunie.nl

Om de beschikbaarheid van technici en de aantrekkingskracht van technische sectoren te vergroten, wordt er een nieuw arbeidsmarktsysteem voor werken in de Techniek, Bouw en Energie ontwikkeld: de Gouden Poort. Hiermee wordt een 10-jarige werken-ontwikkelgarantie geboden voor iedereen die voor een techniekopleiding- en baan kiest. Dit is het meest ambitieuze onderdeel van het Aanvalsplan Techniek.

De Gouden Poort gaat in en vanuit verschillende regio's in Nederland de centrale plek voor informatie over en begeleiding bij loopbaanstappen naar een (nieuw) beroep in de techniek, bouw en energie worden. Het moet instroomtrajecten, begeleiding en plaatsing op basis van skills faciliteren. Voor werkgevers is de Gouden Poort een wervingskanaal voor nieuw talent, verzorgt het loopbruggen van werkgevers met (toekomstige) overschotten naar werkgevers met tekort aan medewerkers. Daarnaast is

de Gouden Poort een duurzaam samenwerkingsverband tussen de technische sectoren door de arbeidsmobiliteit tussen verschillende technische sectoren te vergroten en loopbaanpaden over technische sectoren heen te bieden.

Met de Gouden Poort moet ook de uitval uit de techniek geminimaliseerd worden. Mensen kunnen gedurende hun hele werkzame leven terugkomen naar de Gouden Poort voor een volgende loopbaanstap, waarbij zicht op vaardigheden niet verloren gaat.

Er zijn wel voorwaarden voor succes. Zo moeten de opleiders, publiek en privaat, zich ook aan de Gouden Poort verbinden en moeten werkgevers en werknemers duidelijke afspraken maken over het

inzetten van sectorale (O+O) middelen om ondersteuning - financieel en inhoudelijk - mogelijk te maken. Maar ook de overheid moet bereid zijn om geld vrij te maken voor investeringen in de nieuwe arbeidsmarktinfrastructuur. Dit kan door middelen voor een nieuwe 'van-werk-naar-werk' en 'zijlijn-naar-werk' infrastructuur hiervoor beschikbaar te stellen. De publieke arbeidsmarktinfrastructuur kan werkzoekenden helpen bij toegang naar technische banen. De overheid moet ook mede de ontwikkeling naar een skills gerichte arbeidsmarkt en onderwijs ondersteunen. Dit kan door het publieke deel van de arbeidsmarkt, bijvoorbeeld de Regionale Mobiliteits Teams en UWV aan te laten sluiten bij de Gouden Poort.

Doelstellingen ETS en CBAM onderschreven

Pas op voor buitensporige lastenverhogingen

Gerard Wyfker

Beleidssecretaris Milieu en Energie
wyfker@metaalunie.nl

Koninklijke Metaalunie onderschrijft op hoofdlijnen de doelstelling en systematiek van het Energy Trading System (ETS) en Carbon Border Adjustment Mechanism (CBAM). Maar Metaalunie waarschuwt wel voor buitensporige administratieve en financiële verplichtingen en verlies aan concurrentievermogen voor EU-maakbedrijven.

ETS beweegt ondernemingen in de EU met de allergrootste CO₂-uitstoot via heffingen tot reducties van die uitstoot. CBAM creëert, eveneens via heffingen, een gelijk speelveld tussen EU-ondernemingen die onder het ETS vallen en niet-EU-ondernemingen die specifieke basisproducten in de EU invoeren. Metaalunie staat achter het beprijzen van de allergrootste CO₂-uitstotende EU-ondernemingen, waardoor een lagere uitstoot wordt bereikt. Hierdoor gaan deze ondernemingen investeren in technieken die tot minder CO₂-uitstoot leiden. Technieken die kosten-effectiever zijn dan het betalen van de prijs voor de uitstoot. Ook het opleggen van heffingen aan niet EU-ondernemingen die niet op ETS-niveau presteren, maar wel een EU-afzetmarkt voor hun basisproducten willen hebben, is terecht. Hierdoor wordt de oneerlijke concurrentie die door deze ondernemingen ontstaat, geneutraliseerd.

Toenemende lasten

Toch zijn er waarschuwingen. Binnen de EU kunnen ETS-plichtige ondernemingen hun toegenomen kosten tot op zekere hoogte doorberekenen aan hun afnemers. Hierdoor ontstaan concurrentieverstorende kostenstijgingen voor bijvoorbeeld mkb-maakbedrijven. Daarnaast worden mkb-maakbedrijven direct of indirect

door CBAM geraakt als ze de bepaalde basisproducten zelf invoeren in de EU. Of deze basisproducten, met een oorsprong van buiten de EU, lokaal aankopen. Metaalunie wil zeker op nationaal, maar liefst in EU-verband, buitensporige financiële verplichtingen voorkomen. Ook de administratieve verplichtingen baren zorgen.

Verlies concurrentievermogen

De mkb-maakindustrie voorziet een stijging van de kosten van het primaire upstream basismateriaal dat kan resulteren in hogere prijzen voor hun bewerkte producten. Daardoor kan CBAM leiden tot een verlies aan concurrentievermogen ten opzichte van marktdeelnemers van buiten de EU. Hun bewerkte producten vallen niet onder de reikwijdte CBAM en deze ondernemers hebben buiten de EU ook geen last van aan hen doorberekende ETS-kosten.

Betere effectbeoordeling

Een uitbreiding van het toepassingsgebied van CBAM tot downstreamproducten draagt bij aan het veiligstellen van het concurrentievermogen van de mkb-maakindustrie binnen de interne EU-markt ten opzichte van concurrenten uit derde landen. Daarvoor dient eerst een solide effectrapportage door de Europese Commissie te worden uitgevoerd. Daarnaast is het essentieel om een gestandaardiseerde, doeltreffende en toekomstbestendige methode te ontwikkelen om onbedoelde negatieve effecten op het concurrentievermogen van de EU-industrie te voorkomen.

Skills breder stimuleren

Digitalisering maakindustrie blijvend ontwikkelen

Digitalisering zorgt voor demping van het tekort aan menskracht, een hogere arbeidsproductiviteit, minder fouten dus betere producten en minder saai werk voor de medewerkers. Ook opent de rekenkracht die men op gedigitaliseerde processen kan inzetten, mogelijkheden zoals circulariteit met als gevolg het verlagen van de footprint, het verminderen van het gebruik van grondstoffen en een lagere energiebehoefte. Door deze voordelen wordt de Nederlandse en dus ook de Europese industrie minder afhankelijk van andere landen en dat is in het huidige geopolitieke klimaat steeds belangrijker geworden.

Maar er is meer dan techniek en technologie. De mens is de bepalende factor voor de snelheid waarmee het uiteindelijk gaat. Het gaat dan niet meer om de visionairs, maar om de

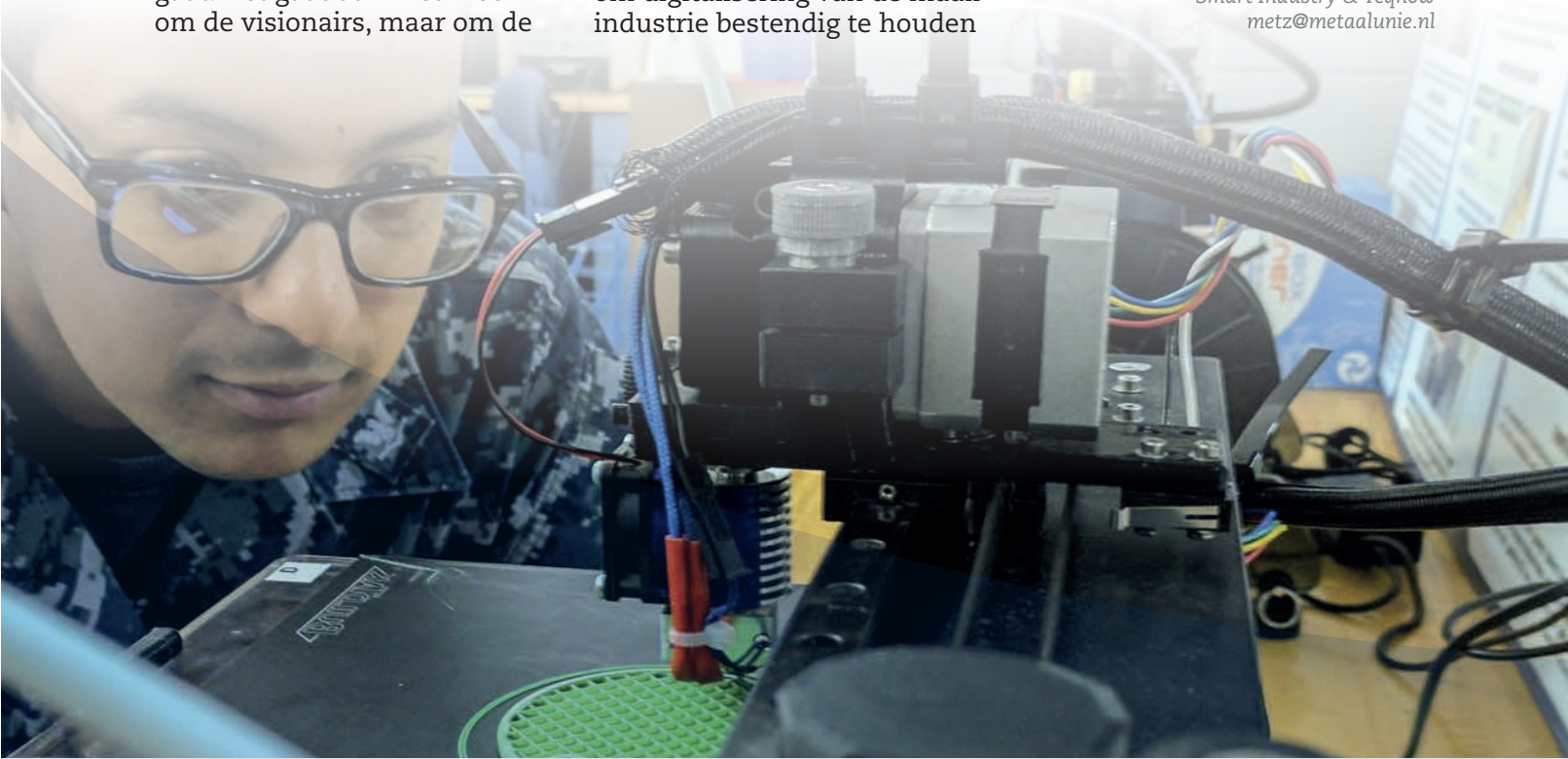
ondernemers die aan de slag gaan en ook, net als de visionairs, merken dat hun eigen medewerkers, de medewerkers bij hun ketenpartners bepalend zijn voor het tempo.

Niet voor niets is dit onder de algemene term 'skills' als essentiële bouwsteen toegevoegd aan het Smart Industry programma. Zowel landelijk als regionaal wordt hier aandacht aan besteed, onder andere met de Smart Makers Academy waarvan de eerste pilots nu van start kunnen. De dynamiek rondom digitalisering is zo hoog dat dit niet meer lijkt te passen in het normale onderwijs. De kennis die daar wordt opgedaan is al verouderd voordat het met de studenten het klaslokaal heeft verlaten. Juist hier is een leven lang ontwikkelen de enige manier om digitalisering van de maakindustrie bestendig te houden

en te blijven ontwikkelen. We merken die visie ook bij de Europese overheid waar skills een vast pakket is dat wordt gestimuleerd. In Nederland is het ministerie van Economische Zaken en Klimaat hier ook actief stimulerend mee aan de slag. Het zou goed zijn als het ministerie van Onderwijs en Sociale Zaken hier het stokje van stimuleren en aanjagen snel gaat overnemen en het structureel gaat inbedden in hun beleid. Een leven lang ontwikkelen draagt bij aan het versterken van onze economische slagkracht en verdienvermogen. De afhankelijkheid neemt af. En niet in de laatste plaats pikt de samenleving hier een stevig graantje van mee.

Rard Metz

Programmamanager
Smart Industry & Teqnow
metz@metaalunie.nl

Kansrijk Opleiden

Met alleen geld komen we er niet!

Anne Marie Heij

Beleidssecretaris Onderwijs
heij@metaalunie.nl

Koninklijke Metaalunie ziet in de plannen van minister Dijkgraaf en het advies van Lodewijk Asscher over Kansrijk Opleiden goede mogelijkheden om de instroom in het technisch onderwijs te vergroten. Daar moet wel daadkracht aan gekoppeld worden.

Kansrijk Opleiden moet er toe leiden dat mensen studie- en beroepskeuzes maken, die perspectief bieden op duurzame banen en ontwikkeling. Met alleen meer geld voor Loopbaanoriëntatie en -begeleiding (LOB) komen we er niet. De urgentie is hoog: zonder voldoende vakmensen zijn energietransitie en realisatie van de woningbouwopgave onhaalbaar. Brede welvaart staat daarmee onder druk.

Investerings in technisch onderwijs en onderzoek moeten omhoog om grotere aantal technische vakmensen aan te kunnen trekken. Meer armslag is nodig voor ontwikkeling en innovatie van vakmanschap en het aantrekkelijk neerzetten van technische (beroeps)opleidingen, door de prijsfactor voor alle technische opleidingen in het mbo te verhogen naar 1.8 en daarmee het relatief beschikbare budget voor technische opleidingen binnen een roc te verhogen. Verder helpen het verlagen van school- en

collegegeld en het geven van een diplomabonus voor technische studies. Ook het goede verzamelen van arbeidsmarktgegevens en een betere aansluiting creëren bij een skillsgerichte technische arbeidsmarkt is nodig. Studenten moeten het geleerde uit een andere opleiding bij een switch naar techniek drempelloos kunnen meenemen. De mogelijkheden voor jongeren om te kiezen voor techniek moeten 'eenvoudiger' gemaakt worden. Ook als ze (in eerste instantie) niet het juiste profiel hebben gekozen. Door bijvoorbeeld bijspijkeren bij wat ze al kunnen en inhaalprogramma's tijdens hun technische opleiding beter te organiseren.

Aansluiting bij het Aanvalsplan Techniek, Bouw en Energie is essentieel. Het Aanvalsplan bevat twee actielijnen die van extra belang zijn voor Kansrijk Opleiden. Leren, werken en innoveren moeten beter met elkaar worden verbonden. Met het Aanvalsplan is de weg gekozen naar hybride leeromgevingen, die uitgerust worden met de nieuwste technologie, zodat zij aantrekkelijk worden voor jongeren, zij-instromers en werkenden. Daarin verbinden we techniek en technologie aan maatschappelijke uitdagingen. De technische sectoren beschikken over bedrijfstakscholen, opleidingsbedrijven en opleidingsfondsen. Deze structuur moet duurzaam, in publiek-private-structuur, gekoppeld worden aan de scholen voor beroepsonderwijs tot deze hybride leeromgevingen met hybride docenten.

Overheid speelt belangrijke rol

Zorg voor goed ondernemersklimaat!

Nog voordat de oorlog in de Oekraïne een jaar geleden begon, waren de voortekenen van wat we nu noemen 'een cruciaal keerpunt in onze Nederlandse samenleving' al zichtbaar. We moeten een andere richting opzoeken en liever vandaag dan morgen is nu het credo. Dat vraagt nogal wat van een samenleving en zeker ook van mkb-maakbedrijven. Wat daarvoor nodig is, is een goed vestigingsklimaat. Alhoewel het meer op zijn plaats is te spreken van een goed ondernemersklimaat.

Ondernemers moeten vertrouwen hebben in de toekomst. Als ze dat vertrouwen hebben, zijn ze bereid te investeren in de uitdagingen die op hun afkomen. Hebben ze dat vertrouwen niet, dan zoeken ze hun heil elders. Of gaan ze alleen dát doen wat noodzakelijk is en gebruiken hun innovatiekracht niet meer. Ze worden een soort grijze muis in plaats van een vernieuwende ondernemer. En dan is de mkb-maakindustrie (lees Nederland) niet interessant genoeg meer voor een ASML of Philips.

Het is daarom belangrijk dat de kansen voor ondernemerschap in Nederland optimaal benut kunnen worden. De overheid speelt daarbij een belangrijke rol. Zij moet ervoor zorgen dat ondernemers niet onnodig worden beperkt door regels, voldoende ruimte hebben voor hun onderneming en waar nodig worden gefaciliteerd. Nog concreter: een gunstig mkb-maakondernemersklimaat heeft baat bij innovatiestimulering, een stabiel fiscaal beleid en beleid dat zich richt op het behoud van bedrijven in Nederland. Het moet ook beleid zijn dat consistent is voor een langere periode. Belangrijke randvoorwaarde is dat voldoende gekwalificeerde (vak)mensen beschikbaar zijn.

Dat een mkb-maakondernemersklimaat zo belangrijk is, verwoordde Metaalunielid en -bestuurder Arjan Klomp mooi tijdens een rondetafelgesprek in de Tweede Kamer. 'Nederland staat er qua innovatie nog uitstekend op. De maakindustrie presteert goed doordat er een basis ligt van techniek gedreven ondernemers met hun flexibele mkb-maakbedrijven.

Maar deze belangrijke positie en het ecosysteem van mkb-maakbedrijven moeten we blijven beschermen en versterken', zei hij. Oftewel: werk aan een goed ondernemersklimaat!

Jos Kleiboer
Directeur Beleid
Koninklijke Metaalunie

Koninklijke Metaalunie is met ruim 15.000 leden de grootste ondernemersorganisatie voor het MKB-metaal. De leden hebben samen een omzet van 30 miljard euro en bieden werkgelegenheid aan ruim 180.000 mensen.

koninklijke
metaalunie
De Ondernemersorganisatie
voor het MKB-metaal

Einsteinbaan 1
3439 NJ Nieuwegein

info@metaalunie.nl
www.metaalunie.nl
Telefoon 030 - 605 33 44